

Славейт на Добруджа

Народната певица Верка Сидерова на 95 години

Звучите на прекрасната народна песен „Лале ли си, зюмбюл ли си“, емблематична в съкровищницата на българската народна песен, ни пренася в безкрайните житни полета на Златна Добруджа. Там е родена и отраснала първата изпълнителка, записала тази песен. Широтата на простора, щедростта на земята, добротата на хората и любовта към народната песен са моделирали нейния природен талант, за да я превърнат в Славей на Добруджа.

Верка Сидерова, една от най-ярките фигури в българското фолклорно изкуство, навърши 95 години на 26 април 2021 г. Дори в тази достолепна възраст, тя е запазила излъчването си на човек с богата душевност и способността си да говори увлекателно и мъдро. Спомените, които е съхранила през годините, създават у нея усещане за изпълнен дълг към род, народ и Родина, дават й основание да се радва на най-големия дар от небето – живота.

Родена през 1926 г. в гр. Добрич, когато Добруджа е била под румънска окупация. Детството ѝ преминава в трудности, но и в топлината на семейната атмосфера, където трудолюбието и спазването на българските обичаи и традиции са крепели духа. „Там завърших началното си обучение. Българите бяхме много здрава, силна, скупчена общност. Отбелязвахме нашите празници, особено Деня на Кирил и Методий. Тогава румънците ни освобождаваха от училище. Запазихме си традициите, езика, песните. В песните ни беше и радостта, и мъката. А ние даже и радио няхахме. Народната песен е училище по българщина!“

От майка си, от бабите си, от роднинското си обкръжение, сред което живее, тя наследява любовта към народната песен. Майка ѝ умира рано, само на 47 години. Децата в семейството, обединени около баща си, намират своя път в живота. Верка, най-малката от децата, не спира да пее, защото дарба ти се дава, за да я развиеш, а не да я похабиш. Народната песен става нейна съдба.

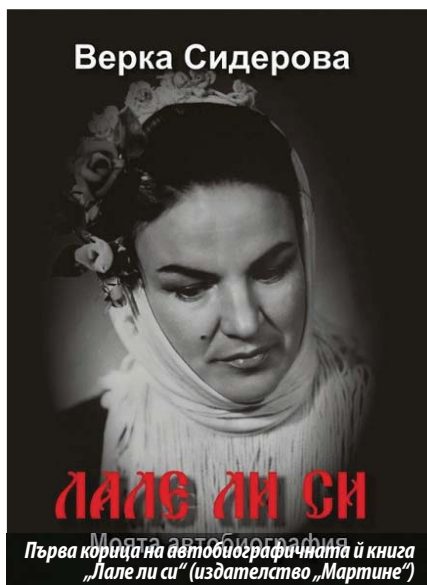
В Националния политехнически музей, след връчване на наградата „Златна детелина“, 9 май 2015 г.

Яркият ѝ изпълнителски талант не остава незабелязан и през 1952 г. тя е поканена да участва в Държавния ансамбъл за народни песни и танци, с главен художествен ръководител Филип Кутев. Неговата подготовка и любов към българското фолклорно изкуство оказват голяма роля, както върху творческото развитие на ансамбъла като цяло, така и върху отделните изпълнители. В. Сидерова с благодарност си спомня за огромното влияние, което Ф. Кутев има за нейното израстване като една от най-добрите солистки на ансамбъла. Тази школовка безспорно изисква постоянство, много работа и всеотдайност. Тя подчинява целия си личен живот в служба на Родината – чрез таланта си да представя българския фолклор по света като член и солист на ансамбъла. Изявите на Държавния ансамбъл за народни песни и танци се превръщат в ярко културно събитие, както у нас, така и в чужбина. Верка с възлание си спомня, че

първото ѝ излизане на турне зад граница е в Чехия през 1953 г. Възторженото отношение на публиката и забележителностите на Златна Прага я пленяват. В своята дълга кариера, тя ще пее още веднъж в Чехия. Повече от 30 години нейните невероятни сценични изпълнения като солистка в ансамбъла са изправяли на крака омагьосаната публика в 29 страни по света – САЩ, Япония, Русия, Франция, Великобритания, Гърция, Монголия, Виетнам, Израел и др. В индивидуалните си изпълнения тя пее изключително добруджански народни песни. Борислав Геронтиев, един от най-големите съвременни изследователи на народното творчество, и в частност на българската народна песен, казва: „С дух и осанка на аристократка, Верка Сидерова придаде на добруджанската народна песен и на добруджанското народно пеене блясъка на скъпоценния метал, изтънчеността на уникалния накит. Всичко, изпято от нея, става запазна марка.“ („Песните на моя народ“, 2003 г.). Много от нейните изпълнения се пазят в Златния фонд на Националното радио и телевизия.

С постъпването в ансамбъла, Верка заварва там ненадминатата Вълкана Стоянова, от която се учи. За цял живот запазва благодарността си към нея, към певиците от колектива, към ръководителите на ансамбъла, към режисьорите и сценаристите, към инструменталистите, които са създавали най-подходящата атмосфера за представяне на фолклорното ни богатство пред света.

Дълъг е списъкът с нейните награди, които е получавала през го-

дините. Ето някои от тях: орден „Кирил и Методий“, първа степен, златен; наградата „Нестинарка“ – за цялостна певческа кариера, връчена ѝ на Международния фолклорен фестивал в Бургас (2004 г.); носител е на званието „Почетен гражданин на гр. Добрич“ (2004 г.); удостоена е с най-високото отличие в Р България – орден „Стара планина“, втора степен, „за изключително големите ѝ заслуги в областта на културата и изкуството“ (2011 г.); през 2014 г. получава статуетка от Първите „Годишни фолклорни награди“ посветени на Борис Машалов, в приз „Цялостен принос към българския фолклор“; фондация „Вигория“ я удостоява през 2015 г. с

на песни, интервюта, видео-клипове с послания или моменти от ежедневието ѝ, поддържат контакта между нея и почитателите ѝ в страната и в чужбина. Голяма роля за популяризиране на нейните творчески заслуги има Атанас Пеев, краевед от Добрич, и Николай Мирчев, също от Добрич, журналист и издател на автобиографичната книга на В. Сидерова „Лале ли си“, която е преведена и на английски език. Н. Мирчев също е автор на една фотоизложба и няколко видео-клипа, свързани с живота на народната певица.

Верка Сидерова показва, че дори и в напреднала възраст, човек може все още да даде нещо на обществото –

Верка Сидерова с певицата Мария Илиева

Верка Сидерова в добруджанска носия

най-високата си награда – Почетен плакет „Златна детелина“, за приноса ѝ при формиране на младите таланти в сферата на фолклорните изпълнения, за нейната всеотдайност към младите, за способността ѝ да насърчава, да съветва, да подпомага и предава на начинаещите млади изпълнители своята любов към народната песен. Но най-голямата награда за Верка Сидерова остава признанието и любовта на нейните почитатели, както в годините на активна изпълнителска дейност, така и след пенсионирането ѝ. Качените в електронното пространство нейни изпълнения

примерът. Това е примерът на човек, който с невероятна устойчивост и житейска мъдрост посреща предизвикателствата на старостта и трудностите, породени от ниската пенсия, с която се оказаха много дейци на културата след политическите промени у нас. Прекрасната гледка към Витоша от широкия прозорец на хола в софийското ѝ жилище замества света, който е обикаляла. Семейното обкръжение и най-вече правнуците ѝ, пълнят сърцето ѝ с обич. Усмивката ѝ допълва онова вътрешно излъчване, което я прави неповторима и достойна за възхищение. ◆